

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. července 1969, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders proti S.A. Ch. Branchfeld & Sons a Chougol Diamond Co., spojené věci 2 a 3/69, Recueil 1969, s. 00211¹

Klíčová slova:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Vrederechter Antwerpen

Předmět:

Rozhodnutí o předběžné otázce o výkladu článků 9, 12, 13, 18, 37 a 95 Smlouvy

Skutkové okolnosti

I – Skutkové okolnosti a řízení

Skutkové okolnosti a průběh řízení mohou být shrnuty takto:

Zákon ze dne 12. dubna 1960 zřídil v Belgii Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders (Sociální fond pro dělníky v odvětví diamantů). Tento fond je veřejnou institucí pověřenou „financováním, poskytováním a výplatou dodatečných sociálních výhod“ uvedeným dělníkům. Zákonem ze dne 28. července 1962 změnila Belgie uvedený zákon vložením článku 2a v následujícím znění:

„Každá osoba dovážející nezpracované diamanty je povinna zaplatit příspěvek, který má umožnit sociálnímu fondu plnit úkol, k němuž je pověřen na základě článku 2. Výše příspěvku těchto osob je rovna 1/3 % hodnoty dovezeného nezpracovaného diamantu.

Jeho veličenstvo král Belgie může případně od povinnosti platit uvedený příspěvek osvobodit, nepřekračuje-li hodnota diamantu uvedená v předcházejícím pododstavci 300 franků za karát nebo, je-li tento diamant dovezený z Nizozemska v rámci obchodní dohody mezi belgickým a nizozemským diamantovým průmyslem.“

Na základě uvedeného ustanovení podal v prosinci 1963 Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders žaloby na asi 200 dovozců nezpracovaných a průmyslových diamantů na zaplacení příspěvků, příplatků a úroků za období od 1. ledna 1960 do 30. září 1963.

Vrederechter Antwerpen (druhý kanton) projednal většinu těchto věcí. Právní zástupci dovozců nezpracovaných a průmyslových diamantů a právní zástupce sociálního fondu se u tohoto soudu dohodli na přezkoumání dvou typových věcí, věci S.p.r.l. Chougol (dovozce průmyslových diamantů) a S.A. Branchfeld (dovozce nezpracovaných diamantů).

Rozhodnutími ze dne 24. prosince 1968 v těchto dvou věcech výše uvedený Vrederechter požádal Soudní dvůr o výklad:

¹ Jednací jazyk: nizozemština

„1. článků 9, 12, 13, 18 a 95 v otázce:

- a) zda musí ve všech těchto člancích nebo v některých z nich, pokud ano, tak v kterých, cla nebo poplatky s rovnocenným účinkem, na které odkazují, splňovat všechny charakteristiky daňového zatížení;
 - b) zda mezi uvedená cla nebo poplatky patří pouze ty, jež přivádějí nebo odvádějí prostředky do státního rozpočtu, nebo obecně všechny ty, jež členský stát ukládá na dovoz, bez ohledu na jejich daňový, administrativní nebo sociální účel;
2. stejných článků v otázce, zda je rozhodující povaha poplatku nebo především jeho účel;
3. stejných článků v otázce, zda rovnocennost účinku spočívá v podobnosti účelu nebo ve výsledcích poplatku;
4. stejných článků v otázce, zda musí být výsledky případně posuzovány z hlediska určení vybraných příspěvků nebo s ohledem na jejich vliv na volný pohyb zboží;
5. a) článků 9 a 12 v otázce, zda překážka volného pohybu zboží vždy předpokládá, že uložené clo má diskriminační nebo ochranné důsledky;
- b) stejných článků v otázce, zda není možné uvažovat o překážce v případě, že není konkurence ze strany domácí produkce;
- c) článku 12 ve spojení s články 9 a 18 v otázce, zda je podrobení dovozů ze zahraničí novému poplatku vždy zakázané z důvodu jeho povahy, jež je v rozporu s cíli sledovanými články 9 a 18 Smlouvy, kterými jsou především zavedení společného celního sazebníku ve vztahu členských států k třetím zemím a snížení cel pod všeobecnou úroveň, tak, že s ohledem na tento poplatek diskriminační nebo nediskriminační charakter nehraje žádnou roli;
- d) článků 9 a 12 ve srovnání s článkem 37 v otázce, zda se rozlišení v článku 37 mezi monopoly, které způsobují či nezpůsobují diskriminaci mezi státními příslušníky členských států, pokud jde o podmínky nákupu a odbytu, musí také týkat cel nebo poplatků stanovených v člancích 9 a 12;
- e) článků 9 a 12 ve spojení s článkem 95 v otázce, zda je zákaz v člancích 9 a 12 nadřazený zákazu uloženému článkem 95, a především zda tento zákaz nerozlišuje podle toho, jestli uvažované poplatky jsou či nejsou vyšší než ty uvalené na domácí výrobky;
- f) článku 12 ve spojení s články 9 a 13 v otázce, zda článek 12 může být považován za první krok k dosažení cíle čl. 9 odst. 1 a článku 13, a musí být jako takový chápán v obecném smyslu;
6. článků 9 a 12 v otázce, zda může být při posuzování překážky volného pohybu zboží v rozporu se Smlouvou zohledněna pouze újma vzniklá ostatním členským státům nebo jejich obyvatelům nebo také újma pro všechny obyvatele Společenství, včetně obyvatel členského státu, který přijímá dané opatření, je-li tomu tak v důsledku

vzrůstu konkurence ze strany státních příslušníků jiných členských států; zda může být v tomto případě obsah zákazu vyložen na základě odpovědi na tuto otázku.“

Belgický soud si dříve, než se obrátil na Soudní dvůr, položil otázku, zda by za předpokladu, že je zmiňovaný belgický zákon neslučitelný se Smlouvou o EHS, musel dát přednost Smlouvě před vnitrostátním zákonem. Poté, co belgický soud vyřešil tuto otázku ve prospěch právních předpisů Společenství, předložil tyto otázky Soudnímu dvoru.

V předkládacím rozhodnutí soud považuje pro vyřešení daných věcí za nezbytné ověřit, zda příspěvek, jež belgické zákony uložily dovozcům nezpracovaných diamantů, může odpovídat jednomu z pojmů cel, poplatků nebo zdanění stanovených články 8, 12, 18 a 95 Smlouvy o EHS.

Soud připomíná, že právní doktrína uznává, že povaha i účel cel se může velmi lišit: jejich účelem může být zajištění daňových příjmů, podpora obchodní politiky, pokrytí nákladů správní licence, vedení statistik.

Soud se odvolává na rozsudek Soudního dvora ve věci 6/64 (Costa v. E.N.E.L.), aby tvrdil, že na rozdíl od článku 37, který měl být předmětem výkladu tohoto rozsudku, se články 9 a 12 neomezují pouze na zákaz cel majících diskriminační charakter ve vztahu mezi státními příslušníky členských států.

Nakonec Vrederechter Antwerpen upozorňuje, že belgičtí dovozci nezpracovaných diamantů jsou oprávněni tvrdit, že jsou znevýhodněni ve vztahu ke svým konkurentům z ostatních členských států, kteří nejsou povinni platit sporný poplatek; mohou se také domnívat, že průmyslníci z jejich země jsou na náklady dovozců zvýhodněni ve vztahu k průmyslníkům z ostatních členských států, jelikož výrobci diamantů v Belgii jsou na základě sporného zákona zbaveni části nákladů, jež by museli nést, kdyby se jako výrobci téměř všech ostatních odvětví podíleli na sociálních výhodách svých dělníků; že daň na průmyslníky nedopadá v celé výši prostřednictvím růstu ceny jejich nákupů, jelikož mimo jiné průmyslový diamant, jež představuje nezanedbatelnou část dovozu a který není zpracován jejich dělníky, není jimi nakoupen ani prodán, je zdaněn stejným způsobem.

V souladu s čl. 20 druhým pododstavcem Protokolu o statutu Soudního dvora EHS strany v původním řízení, Komise Evropských společenství a belgická vláda, předložily písemná vyjádření.

Jednání se uskutečnilo dne 6. května 1969.

Generální advokát předložil stanovisko dne 21. května 1969.

Usnesením Soudního dvora ze dne 18. června 1969 byly tyto věci pro účely rozsudku spojeny.

II – Přehled vyjádření předložených na základě článku 20 statutu Soudního dvora

Vyjádření předložená na základě článku 20 statutu Soudního dvora mohou být shrnuta takto:

Žalobce v původním řízení tvrdí, že Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders má čistě sociální cíle, jak jasně vyplývá z parlamentních studií, které předcházely přijetí daného zákona. Na rozdíl od obecného pravidla o fondech sociálního zabezpečení zdroje sociálního fondu sice

neplynou ze srážek vypočtených na základě mezd pobíraných jeho beneficiary, avšak zařazení příspěvků do nákladů dovozců diamantů určených k broušení na území Belgie zajišťuje, že diamant jako celek je vzat v úvahu při výpočtu příspěvků na základě jeho reálné hodnoty, zatímco náklady jsou spravedlivě rozděleny mezi dovozce a výrobce. Volba tohoto systému je také odůvodněna strukturou belgického diamantového průmyslu, která by komplikovala použití systému příspěvků vypočtených ze mzdy. Mimo to vhodnost této volby závisí na uvážení belgického zákonodárce.

Žalobce v původním řízení tvrdí, že příspěvek se vypočítává pouze ze zboží určeného ke zpracování belgickým diamantovým průmyslem tak, že znovu expedované zboží a zboží v tranzitu není nikdy do výpočtu zahrnuto. Jelikož dovozci nezpracovaných diamantů, výrobci diamantů a dělníci v diamantovém průmyslu představují na sebe navazující články téhož ekonomického řetězce, myšlenka solidarity, která je základem sociálních právních předpisů, odůvodňuje, aby dovozci také přispívali k sociálnímu růstu dělníků zaměstnaných v diamantovém průmyslu.

Sociální fond navíc připomíná, že dne 29. února 1968 zaslal předseda Komise Evropských společenství dopis adresovaný belgickému ministrovi zahraničních věcí, který byl následován dne 20. ledna 1969 odůvodněným stanoviskem ve smyslu článku 169 Smlouvy vyzývajícím belgickou vládu, aby v daném právním předpise odstranila rozpor s článkem 7 Smlouvy, který vznikl proto, že od výše uvedených příspěvků byly osvobozeny pouze dovozy nezpracovaných diamantů pocházejících z Nizozemska. Komise navrhla alternativu spočívající buď v rozšíření zmíněného osvobození na dovozy nezpracovaných diamantů ze všech členských států, nebo naopak ve zrušení osvobození pouze ve prospěch Nizozemska.

Žalobce v původním řízení upozorňuje, že v důsledku umístění diamantového průmyslu se jeví velmi nepravděpodobné, že by byly uzavřeny obchodní dohody mezi belgickým odvětvím průmyslu a odvětvími ostatních členských států mimo Nizozemska, a domnívá se, že Belgie uposlechne této výzvy a rozšíří osvobození na dovozy v rámci obchodních dohod mezi belgickým diamantovým průmyslem a diamantovým průmyslem ostatních členských států.

Z koncepce, jež je základem osvobození stanovených daným zákonem, vyplývá, že nezpracované diamanty nejsou vzaty v úvahu při uložení daného poplatku pouze z důvodu jejich dovozu, jelikož osvobození se zakládá na skutečnosti, že dovozy diamantů, na které se vztahují, nezvýší objem výrobních operací. Na jedné straně by totiž bylo technicky nemožné opracovat nezpracovaný diamant o hodnotě nižší než 300 franků za karát a na druhé straně, diamanty dovezené z Nizozemska v rámci sjednaných obchodních dohod mezi belgickým a nizozemským diamantovým průmyslem jsou pouze nahrazovány belgickými diamanty vyvezenými do Nizozemska v mezích uvedené dohody, tzn. diamanty, které byly již dříve zahrnuty do základu pro výpočet sporného příspěvku.

Žalobce v původním řízení se následně odvolává na přípravné práce na Smlouvě o EHS, aby podpořil své tvrzení, že tato Smlouva neusiluje o to, aby zboží ve volném oběhu bylo osvobozeno od veškerých daní a poplatků, ale pouze o to, aby s tímto zbožím bylo zacházeno stejným způsobem tak, aby v některém ze členských států nedocházelo k narušování obchodu ochrannými zásahy.

Smlouva nevyžaduje, aby všechny faktory, které ovlivňují výrobní cenu zboží, byly shodné ve všech členských státech. Pokud by takové rozdíly narušovaly řádné fungování společného trhu, Komise disponuje postupy stanovenými článkem 100 a následujícími Smlouvy. Je

zřejmé, že právní předpisy týkající se sociálního fondu nerozlišují mezi belgickým a zahraničním diamantem, neboť neochraňují ani nezvýhodňují belgický obchod s diamanty a diamantový průmysl oproti zahraniční konkurenci.

Príspevky do sociálního fondu nemohou být v žádném případě označovány za poplatky, a proto se jich netýká zákaz ze článků 9 a 12 Smlouvy, ve kterých byl správně použit termín „poplatky s rovnocenným účinkem“ místo původně navrhované formulace „všechna opatření s rovnocenným účinkem“. Pro stanovení, zda jde o poplatek s rovnocenným účinkem, je třeba ověřit, zda má daný poplatek diskriminační nebo ochranný účinek, v důsledku čehož dochází k ovlivnění hospodářské soutěže mezi členskými státy. Podle žalobce v původním řízení to vyplývá z judikatury Soudního dvora.

Z článku 95 Smlouvy ve spojení se články 9, 12 a 13 také vyplývá, že poplatky mohou mít rovnocenný účinek jako cla pouze tehdy, jsou-li vyšší než poplatky, které přímo či nepřímo zatěžují domácí výrobky.

Oba žalovaní v původním řízení předložili jediné vyjádření, ve kterém popisují skutkové okolnosti, které vedly k přijetí sporného zákona, a skutkový stav charakterizující belgický dovoz, zpracování a obchod s nezpracovanými a průmyslovými diamanty.

Poskytují statistické údaje, které poukazují mimo jiné na hospodářský význam tohoto odvětví a dopad sporného poplatku na antverpský trh. Podle statistik za rok 1968 vzrostl dovoz nezpracovaných diamantů na hodnotu 11 748 000 000 BFR, z čehož 4 138 000 000 BFR bylo reexportováno ve stejné podobě. Dovozy průmyslových diamantů byly v hodnotě 2 951 000 000 BFR, zatímco vývozy dosahují hodnoty 2 950 000 000 BFR. Převážná část těchto operací se týká diamantů o hodnotě vyšší než 300 BFR za karát a z tohoto důvodu podléhají poplatku.

U dovozů nezpracovaných diamantů za rok 1968 daň 1/3 % odpovídá 39 160 000 BFR. Z průmyslových diamantů je daň odhadnuta na 8 660 000 BFR. Celková hodnota daně, jež je uvalena na různé druhy diamantů vyvezených z Belgie do ostatních zemí EHS, dosahuje 5 400 000 BFR.

Žalovaní v původním řízení tvrdí, že odvětví průmyslových diamantů nemá žádné vazby na činnosti dělníků v odvětví diamantů a že tato okolnost ještě více zdůrazňuje zvláštnost zákona, který má za následek, že kupující diamantů v celém Společenství se podílejí na nákladech na výhody sociálního zabezpečení přiznané belgickým dělníkům v odvětví diamantů. Zachování tohoto zdanění by mohlo způsobit přesunutí zmíněného obchodního odvětví do jiné země Společenství, zvláště do Nizozemska.

Co se týká právních otázek vznesených v žádosti Vrederechter Antwerpen, žalovaní v původním řízení se odvolávají na stanovisko dvou profesorů práva z univerzity v Bruselu, jehož text předložili v příloze ke svému vyjádření ve věci.

Pokud jde o články 9 a 12 Smlouvy o EHS, autoři tohoto stanoviska tvrdí, že obecná ustanovení nesmí být vykládána podle článku 37, jehož předmět je velmi specifický. Protestují proti myšlence, že uvalený poplatek by v případě dovozu měl účinek rovnocenný clu jen v případě, že by zdaněné výrobky přímo konkurovaly domácím výrobkům. Předpokládají, že Smlouva nechtěla odstranit pouze ochranu vnitrostátního průmyslu, ale všechny překážky obchodu. Tento účel odpovídá základnímu cíli společného trhu, a to nastolení systému, který

by zajistil, že hospodářská soutěž na uvedeném trhu není narušována. Z tohoto důvodu není správná úvaha, že dovozní poplatek nemá účinek rovnocenný clu v důsledku toho, že není určen k ochraně domácí produkce.

Pokud jde o otázku, zda příspěvek může být považován za poplatek s rovnocenným účinkem, i když není definován jako daň a není příjmem státního rozpočtu, výše uvedené stanovisko odkazuje na rozsudek Soudního dvora ve věcech 52 a 55/65 (Spolková republika Německo v. Komise), podle kterého se při posuzování rovnocennosti poplatku s cly musí zohlednit jeho účinky s ohledem na cíle Smlouvy, bez ohledu na účel, pro který stát tento poplatek zavedl, a způsob, jakým ho vybírá.

Pro definování pojmu „vnitrostátní zdanění“ stanoveného v článku 95 Smlouvy je třeba nejdříve poznamenat, že na základě mezinárodně uznávané zásady nenechávají státy nést náklady tohoto zdanění zahraniční spotřebitele a že vývozce má nárok na vrácení daní uvalených na zboží v průběhu předcházejících převodů.

Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že povinný příspěvek nemůže být začleněn do stejné kategorie jako vnitrostátní zdanění stanovené článkem 95, pokud takový poplatek – jako v případě sporného příspěvku – není určen k tomu, aby dovezené výrobky uvedl do srovnatelné daňové situace jako ostatní kategorie výrobků bez ohledu na původ, není vybírán v rámci právních předpisů týkajících se daně z obrátu, ale představuje specifickou daň z dovezených výrobků, a nebude navrácen, když jsou výrobky reexportovány, ať v nezpracovaném stavu, nebo po zpracování.

Výše zmínění poradci se domnívají, že omezení svobody jednání členských států, pokud jde o ukládání poplatků s rovnocenným účinkem ve vztahu k třetím zemím, vyplývají ze článků 18 až 28 Smlouvy týkajících se společného celního sazebníku, a to nezávisle na provedení článků 111 a následujících, týkajících se společné obchodní politiky.

Nicméně se nezdá, že by tyto meze byly v daném případě překročeny.

Obecněji toto stanovisko potvrzuje, že poplatek i bez ochranného účinku může velmi dobře narušit podmínky hospodářské soutěže na společném trhu, jak je tomu v případě daného poplatku. Postup na odstranění narušení hospodářské soutěže stanovený v článku 101 má pouze podpůrnou funkci pro případ, kdy žádná jiná ustanovení Smlouvy nejsou použitelná. V daném případě musí být výše uvedené účinky odstraněny použitím zákazu stanoveného článkem 12 Smlouvy na sporný poplatek.

Mimo to, daný poplatek má také ochranný účinek na domácí spotřebitele, jelikož ukládá všem spotřebitelům Společenství poplatek ve prospěch některých zaměstnavatelů usazených v jediné zemi Společenství.

V poslední řadě se toto stanovisko odvolává na judikaturu Soudního dvora, která poukazuje na přímý účinek článku 12, čl. 37 odst. 2 a čl. 95 prvního pododstavce.

Komise Evropských společenství tvrdí, že daný poplatek může být zařazen do rozsáhlé oblasti parafiskality. Zkušenost ukazuje, že pro posouzení poplatku tohoto druhu z pohledu právních předpisů Společenství je celkový rozbor nepostačující a že je třeba detailně posoudit každý z těchto poplatků v závislosti na jeho zvláštním charakteru a s přihlédnutím ke všem relevantním skutečnostem. Dále je třeba se vyhnout jakémukoliv obecnému závěru, jež by

mohl být rozšířen na jiné poplatky, které by na první pohled mohly být velmi blízké těm, které vyvolaly původní spor, ale u nichž je třeba zásahu dalších prvků skutkové a právní podstaty.

Ve vztahu k článku 12 Komise tvrdí, že pro určení, zda poplatek musí být považován za poplatek s účinkem rovnocenným clu, je nezbytné prozkoumat jeho účinek s ohledem na cíle Smlouvy a zvláště z hlediska volného pohybu zboží, bez nutnosti zkoumat pojmenování nebo způsob uplatňování poplatku, účel stanovený státy pro jeho výběr, ani určení vybraných částek. Nicméně pouhá skutečnost, že představuje překážku dovozům není dostatečná k tomu, aby poplatek nebo zdanění mohly být považovány za zakázané podle článků 9 a 12 Smlouvy.

Pokud jde o článek 95, Komise tvrdí, že judikatura Soudního dvora týkající se některých dovozních daní, není-li podobné zboží vyráběno v zemi dovozu (věc 27/67 a 31/67), neodkazuje přímo na články 9 a 12 a jimi ustanovený zákaz ukládat poplatky s rovnocenným účinkem. Tato judikatura přisoudila zásadní důležitost skutečnosti, že zdanění, kterého se tyto věci týkaly, spadalo mezi všeobecné poplatky zavedené bez rozdílu na všechny kategorie výrobků jak domácích, tak dovezených. Takto stanovené zásady nemohou být použity bez dalšího přezkoumání zdanění stejného druhu jako v tomto případě, které představuje zvláštní zdanění určitého výrobku. Pravomoc členských států zavádět zvláštní vnitrostátní zdanění nemůže být popřena na základě Smlouvy, jejíž článek 95 stanoví meze výkonu této pravomoci a výslovně hovoří o „jakémkoli“ vnitrostátním zdanění. Při neexistenci podobných domácích výrobků by rozlišování mezi zvláštní dovozní daní a vnitrostátním zdaněním s ohledem na cíle Smlouvy nemělo žádný význam. Vnitrostátní zdanění zavedené výhradně na dovozy, pokud neexistuje domácí výroba, však není vždy slučitelné se Smlouvou, jak vyplývá z rozsudku Soudního dvora ve věci 31/67, který stanoví omezení svobody členských států při určení úrovně daní.

Pokud jde o článek 18 Smlouvy, Komise tvrdí, že v mezích stanovených Smlouvou nebrání vnitrostátnímu zdanění výrobků dovezených z ostatních členských států, jelikož takové vnitrostátní zdanění neodporuje zavedení společného celního sazebníku.

Podle názoru Komise se zdá nemožné vyvozovat ze článku 37 závěry týkající se pojmu poplatek s rovnocenným účinkem.

Pokud jde o vztah mezi články 9 a 12 na jedné straně a článkem 95 na straně druhé, Komise tvrdí, že zákazy stanovené v prvních dvou člancích nemohou být považovány za nadřazenější těm uvedeným v článku 95. Podle posledně zmíněného ustanovení musí být zdanění dovezeného výrobku při neexistenci domácí výroby považováno za vnitrostátní zdanění, které je přípustné, zůstane-li jeho výše v obecném rámci zdanění daného členského státu.

Pokud jde o vzájemné postavení belgických dovozců a dovozců z ostatních členských států, Komise tvrdí, že na belgickém trhu se obě dvě skupiny nacházejí ve stejné situaci, jelikož povinnost zaplatit sporný poplatek při prodeji na trhu se vztahuje stejně na všechny. Naopak existuje rozdíl, chce-li belgický dovozce opětovně prodat zboží v jiném členském státě, jelikož nemá nárok na navrácení poplatku, který zaplatil při dovozu do Belgie. Z hlediska vývozu z členského státu není podle Komise zásada stejného zacházení podle Smlouvy vyžadována do té míry, že by byly členské státy nuceny některé daně refundovat.

Pokud jde o nestejně zacházení, které dotýčný zákon uplatňuje na úkor belgických dovozců diamantů ve vztahu k výrobcům diamantů z Belgie a ostatních členských států, Komise na závěr poznamenává, že ve fiskálních a sociálních otázkách se právní předpisy členských států

ještě podstatně liší, a proto nelze z nestejného zacházení, jež je toho důsledkem, vyvozovat žádné závěry o výkladu článků 9 a 12.

Vláda Belgického království uvádí, že podle belgických právních předpisů je clo zahrnuto do pojmu daně. Příspěvky sociálního zabezpečení nemohou být s tímto pojmem zaměňovány, i kdyby byly stanoveny a vybírány stejným způsobem jako některé kategorie daní.

Z přípravných prací na Smlouvě o EHS vyplývá, že články 12 a následující neodkazují na jakékoliv opatření přijaté členským státem, jehož skutečné účinky by byly rovnocenné účinkům cel. Autoři Smlouvy se chtěli pojmem poplatků s rovnocenným účinkem vyhnout tomu, aby některé členské státy prosazováním vnitrostátního výkladu pojmu clo neobcházely skutečné cíle Smlouvy.

Výše zmíněný pojem tedy zahrnuje pouze poplatky, které doplňují cla a které jsou vybírané pouze ze zboží ze zahraničí s výjimkou podobného zboží vyrobeného v dané zemi. I když má poplatek stejné charakteristiky jako daň, může být považován za poplatek s účinkem rovnocenným clu, pouze zachází-li s dovezeným výrobkem horším způsobem než s odpovídajícím domácím výrobkem.

Při neexistenci podobného domácího výrobku není možné klást důraz na ochranné tendence a poplatek zatěžující dovezené výrobky nemůže způsobovat narušení soutěže mezi členskými státy.

Belgická vláda tvrdí zvláště z hlediska sporného poplatku, že usiluje pouze o to, aby fond určený k poskytování sociálních výhod dělníkům v odvětví diamantů byl financován z poplatků dovozců nezpracovaných diamantů z důvodu, že právě jim plyne nepřímá výhoda z práce těchto dělníků.

Tento systém je také odůvodněn praktickými obtížemi, které předpokládá výpočet příspěvku na základě mezd.

Belgická vláda nakonec poukazuje na fakt, že Komise Evropských společenství vyloučila myšlenku, že sporný příspěvek představuje poplatek s účinkem rovnocenným clu, neboť ve svém dopise ze dne 29. února 1968 adresovaném belgické vládě zvažuje možnost zrušit osvobození dohodnuté pouze ve prospěch Nizozemska, které považuje za neslučitelné s článkem 7 Smlouvy o EHS, což znamená že v zásadě nic nebrání tomu, aby byl příspěvek vybírán z dovozu nezpracovaných diamantů z členských států.

Právní otázky

¹ Rozsudkem ze dne 24. prosince 1968 došlým kanceláři Soudního dvora dne 16. ledna 1969 položil Vrederechter Antwerpen, (druhý kanton) podle článku 177 Smlouvy o založení EHS několik otázek týkajících se výkladu článků 9, 12, 13, 18 a 95 Smlouvy o EHS.

² Tyto otázky mají s výjimkou otázky č. 5 písm. c) v zásadě za cíl přesně vymezit pojem poplatek s účinkem rovnocenným clu, stanovený ve člancích 9 a 12 Smlouvy o EHS, a rozsah zákazu tohoto poplatku.

³ Odkazy na články 18, 37 a 95 pro srovnání a rozlišení ve vztahu k článkům 9 a 12 mají stejný cíl.

- 4 Na tyto otázky je tedy třeba pohlížet jako na celek.
- 5 Podle článku 9 je Společenství založeno na celní unii, která zahrnuje zákaz jak zákaz cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím.
- 6 Podle článku 12 je zakázáno zavedení „nových dovozních nebo vývozních cel a poplatků s rovnocenným účinkem“.
- 7 Umístění těchto článků v čele části vyhrazené základům Společenství, článku 9 jako prvního ustanovení hlavy I o volném pohybu zboží“, článku 12 v úvodu oddílu o odstraňování cel mezi členskými státy postačuje k potvrzení zásadní úlohy takto stanovených zákazů.
- 8 Tyto zákazy jsou tak silné, aby nedocházelo k jejich obcházení různými celními a daňovými praktikami, čímž chtěla Smlouva předejít jakémukoliv možnému neúspěchu při jejich provádění.
- 9 V článku 17 je stanoveno, že zákazy ze článku 9 jsou také použitelné na cla fiskální povahy.
- 10 Článek 95 nacházející se v části Smlouvy věnované „politice Společenství“ a v kapitole vyhrazené daňovým ustanovením má za cíl prostřednictvím zákazu podrobovat dovezené výrobky vyššímu vnitrostátnímu zdanění, než je to, jemuž jsou podrobeny výrobky domácí, a vyplnit mezery, jež může způsobit daňové opatření ve stanovených zákazech.
- 11 Zákazem cel Smlouva nerozlišuje mezi zbožím, jež konkuruje či nikoliv výrobkům ze země dovozu.
- 12 Odstranění celních překážek nemá tedy za cíl výhradně vyloučit jejich ochrannou povahu, naopak Smlouva zamýšlí dát předpisům odstraňujícím cla a poplatky s rovnocenným účinkem obecný dosah a působnost pro zajištění volného pohybu zboží.
- 13 Ze systému jako celku a obecné a absolutní povahy zákazu jakýchkoli cel na zboží v oběhu mezi členskými státy vyplývá, že cla jsou zakázána nezávisle na účelu, pro který byla zavedena, a na určení příjmů z nich plynoucích.
- 14 Odůvodnění tohoto zákazu spočívá v překážce, kterou představují pro volný pohyb zboží peněžité poplatky, ačkoliv jsou minimální, vybírané ze zboží při přechodu státních hranic.
- 15 Rozšíření zákazu cel na poplatky s rovnocenným účinkem slouží jeho zefektivněním k doplnění zákazu překážek obchodu vyplývajících z těchto cel.
- 16 Použití těchto dvou vzájemně se doplňujících pojmů umožňuje vyhnout se v obchodě mezi členskými státy uložení jakéhokoli peněžitého poplatku vyplývajícího ze skutečnosti, že zboží, jež je v oběhu uvnitř Společenství, překročilo státní hranice.

- 17 Pro přiznání rovnocenného účinku cla v případě poplatku je třeba posoudit tento účinek s ohledem na cíle Smlouvy v částech, hlavě a kapitole, kam jsou články 9 a 12 zařazeny, a to především ve vztahu k volnému pohybu zboží.
- 18 Jakýkoliv peněžitý poplatek, ačkoliv je minimální, bez ohledu na jeho pojmenování a způsob uplatňování, jednostranně uvalený na domácí nebo zahraniční zboží z důvodu skutečnosti, že překračuje státní hranice, jež není clem v pravém slova smyslu, představuje poplatek s rovnocenným účinkem ve smyslu článků 9 a 12 Smlouvy, i když není vybírán ve prospěch státu, nemá žádný diskriminační ani ochranný účinek a zdaněný výrobek nekonkuruje domácí výrobě.
- 19 Z výše uvedených ustanovení a z jejich vztahu k ostatním ustanovením Smlouvy vyplývá, že zákaz nového cla nebo poplatku s rovnocenným účinkem vycházející ze zásady volného pohybu zboží představuje základní pravidlo, které nepřipouští žádnou výjimku, aniž jsou dotčena další ustanovení Smlouvy.
- 20 Z tohoto hlediska ze článku 95 a následujících vyplývá, že pojem poplatek s rovnocenným účinkem nezahrnuje zdanění uvalené stejným způsobem uvnitř státu na podobné nebo shodné domácí výrobky, nebo alespoň na ty, jež vstupují při neexistenci takových výrobků do rámce obecného vnitrostátního zdanění, nebo jsou určeny k náhradě takového vnitrostátního zdanění v mezích stanovených Smlouvou.
- 21 I když není za určitých předpokladů vyloučeno, že určitá skutečně poskytnutá služba může být předmětem případného protiplnění odpovídajícího uvedené službě, tento případ nesmí vést k obcházení článků 9 a 12 Smlouvy.
- 22 Ustanovení Smlouvy, která zavádí výše uvedený zákaz, ukládají členským státům určité a přesně definované povinnosti, jejichž provedení nevyžaduje žádný další zásah orgánů Společenství ani vnitrostátních orgánů.
- 23 Z tohoto důvodu tato ustanovení přímo přiznávají práva osobám, jichž se týkají.
- 24 Smlouva v zákazu všech nových peněžitých poplatků vybíraných v okamžiku, kdy zboží v oběhu uvnitř Společenství přechází státní hranice, nerozlišuje mezi příslušníky jednotlivých členských států.
- 25 Ve skutečnosti Smlouva zakazuje všechny peněžitě poplatky uvalené na dovoz i vývoz mezi členskými státy bez ohledu na státní příslušnost ekonomických subjektů znevýhodněných těmito opatřeními.
- 26 Při uplatňování těchto ustanovení není odůvodněno rozlišování zamýšlených opatření podle toho, znevýhodňují-li některé členské státy nebo jejich státní příslušníky, všechny občany Společenství, nebo pouze státní příslušníky státu, který je odpovědný za daná opatření.
- 27 Otázka č. 5 Vrederechter Antwerpen (druhý kanton) má zjistit, zda nová daň uvalená na dovozy ze zahraničí je vždy zakázaná jako neslučitelná se Smlouvou z důvodu, že představuje překážku zavedení společného celního sazebníku.

- 28 Ve vztahu k obchodům se třetími zeměmi Smlouva neobsahuje výslovná ustanovení, která by byla obdobná ustanovením, která v obchodě mezi členskými státy zakazují poplatky s účinkem rovnocenným cłům.
- 29 Peněžité poplatky jiné než cla v pravém slova smyslu, jež byly před zavedením společného celního sazebníku používány členskými státy při dovozu zboží ze třetích zemí na jeho území, nebrání přizpůsobení celních sazebníků každého členského státu sazbám společného celního sazebníku.
- 30 Je pravda, že dosažení cílů, jež si vytyčuje jednotné používání společného celního sazebníku všemi členskými zeměmi ve vztahu k třetím zemím, by mohlo bránit jednostranné přijetí nebo zachovávání výše zmíněných opatření členskými státy, především když by zásada volného pohybu zboží ve volném oběhu v členském státě nepostačovala k nápravě účinků těchto vnitrostátních opatření.
- 31 Za těchto podmínek může vyvstat otázka, zda může být Smlouvou omezena svoboda členského státu přijímat nebo zachovávat opatření, která by mohla porušit fungování společného celního sazebníku.
- 32 Tuto otázku si však lze klást pouze pro období po zavedení společného celního sazebníku.

K nákladům řízení

- 33 Náklady vynaložené Komisí Evropských společenství a vládou Belgického království, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují.
- 34 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před Vrederechter Antwerpen, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

o otázkách, které mu předložil Vrederechter Antwerpen rozsudkem ze dne 24. prosince 1968, rozhodl takto:

- 1) **Pojem poplatek s rovnocenným účinkem uvedený v člancích 9 a 12 Smlouvy o EHS zahrnuje jakýkoliv peněžitý poplatek jiný než cla v pravém slova smyslu, vybíraný ze zboží v oběhu uvnitř Společenství z důvodu jeho překročení státní hranice, není-li povolen zvláštními ustanoveními Smlouvy.**
- 2) **Aniž jsou dotčena omezení, která mohou být uložena pro dosažení cílů společného celního sazebníku, peněžité poplatky jiné než cla v pravém slova smyslu používané členskými státy před zavedením uvedeného sazebníku na dovozy zboží ze třetích zemí nejsou podle Smlouvy neslučitelné s požadavky, které se týkají postupného přizpůsobení vnitrostátních celních sazebníků společnému vnějšímu celnímu sazebníku.**